

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.004.01.2017

P/17/073

00596117

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok

T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33

lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/073 – Wsparcie kształcenia specjalnego uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnodostępnych szkołach i przedszkolach
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Janusz Zawirski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr LBI/48/2017 z dnia 5 kwietnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących Nr 6 w Łomży, ul. Kopernika 16, 18-400 Łomża (dalej „Zespół Szkół” lub „Szkoła”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Drożyner – dyrektor Zespołu Szkół ¹ (dowód: akta kontroli str. 3)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Dyrektor Szkoły nie zapewnił latami szkolnymi 2014/2015 – 2016/2017 uczniom z niepełnosprawnościami realizacji wszystkich zaleceń wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, za co odpowiada zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 10 ww. ustawy. W Szkole nie realizowano bowiem dla żadnego z 11 uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego zajęć rewalidacyjnych, będących podstawą do właściwego ich wsparcia w procesie edukacyjnym (w przypadku trzech z nich rezygnacja z prowadzenia zajęć rewalidacyjnych uzasadniona była złym stanem zdrowia lub realizowaniem tych zajęć poza Szkołą). Wsparcie uczniom z niepełnosprawnościami ograniczono zaś do prowadzenia zajęć z psychologiem oraz zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, które nie obejmowały wszystkich indywidualnych potrzeb rozwojowych tych uczniów, zwłaszcza rozwijania umiejętności społecznych i komunikacyjnych.

Nie korzystano również z pomocy placówek zajmujących się wsparciem kształcenia specjalnego, mimo niepełnej realizacji zadań w tym zakresie. Nie przeprowadzano także ewaluacji wewnętrznych dotyczących kształcenia specjalnego, co utrudniło ocenę efektywności podejmowanych działań na rzecz uczniów niepełnosprawnych.

Ponadto w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- nieokreśleniu we wszystkich Indywidualnych Programach Edukacyjno-Terapeutycznych³ tematyki z zakresu doradztwa zawodowego i wymiaru godzin udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz tematyki zajęć rewalidacyjnych dla dwóch uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera, wbrew wymogom odpowiednio § 6 ust. 1 pkt 3 i 5 oraz ust. 2 pkt 3 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r.⁴,
- niezatrudnianiu w Szkole osób posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej, w tym do pracy z uczniami słabowidzącymi, słabosłyszącymi, z autyzmem, w tym zespołem Aspergera i niepełnosprawnością sprzężoną, co było sprzeczne z wymogami § 7 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r.,
- niedokonywaniu kalkulacji wydatków na kształcenie specjalne w rozdziale 80150 i w konsekwencji niewłaściwym planowaniu tych środków, czego skutkiem było

¹ Od 1 września 1996 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dalej „IPET” lub „program”.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. poz.1113).

wykazanie w księgach rachunkowych za lata 2015 – 2016 wydatków w tym rozdziale w wysokości niezgodnej ze stanem faktycznym.

Pozytywnie natomiast należy ocenić terminowe i prawidłowe dokonywanie wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania uczniów z niepełnosprawnościami. Uwzględniały one efektywność udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez badanie przyrostu umiejętności i opanowania wiedzy oraz poziomu zadowolenia nauczycieli, uczniów i rodziców z udzielanego wsparcia. Wnioski i zalecenia wynikające z tych ocen służyły do modyfikacji procesu wsparcia, a realizacja procesu kształcenia specjalnego była objęta prawidłowym nadzorem.

W Zespole Szkół zapewniono warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów. Niemniej jednak budynku Szkoły nie wyposażono w windę lub inne urządzenie umożliwiające wjazd na II i III kondygnację uczniom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, a także nie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych usytuowanych powyżej I kondygnacji. Uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych zapewniono natomiast dostęp do profilaktycznej opieki medycznej oraz prowadzono działania w zakresie ich integracji ze środowiskiem rówieśniczym.

W dokumentach wewnętrznych określono w prawidłowy sposób zasady wspierania kształcenia oraz rekrutacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zaś w Systemie Informacji Oświatowej („SIO”) zamieszczono rzetelne dane dotyczące uczniów niepełnosprawnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Określenie form i sposobów wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą⁵ statut Zespołu Szkół zawierał zapisy dotyczące wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami, wymagane w § 2 ust. 1 pkt 1 i 7-11 załącznika nr 4 i 5a do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutowych publicznych przedszkola i publicznych szkół⁶. Dostosowano go także (10 września 2015 r.) do wymogów rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r. W statucie zapisano bowiem: 1) cele i zadania Zespołu Szkół wynikające z przepisów prawa, uwzględniające program edukacyjno-wychowawczy dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami, 2) obowiązek organizacji zajęć dodatkowych i specjalistycznych dla uczniów z niepełnosprawnościami i udzielanej im pomocy psychologiczno-pedagogicznej, 3) formy opieki i wsparcia uczniów wraz z zasadami opracowania IPET i dokonywania okresowych ocen poziomu funkcjonowania tych uczniów, 4) obowiązek zapewnienia uczniom z niepełnosprawnościami integracji ze środowiskiem rówieśniczym, 5) organizację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa oraz zajęć związanych z wyborem kierunków kształcenia, 6) organizację współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i rodzicami w zakresie nauczania i wychowania uczniów, z jednoczesnym wspomaganie rodziców w tym procesie, 7) zasady rekrutacji do Zespołu Szkół, uwzględniające m.in. pierwszeństwo w przyjęciu uczniów z niepełnosprawnościami, stosownie do wymagań określonych w art. 20f ust. 3 i 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷ (obowiązywał do 25 stycznia 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 4-23)

1.2. W regulaminach rekrutacji na lata 2015/2016 – 2016/2017 zawarto postanowienia ujęte ww. statucie, dotyczące m.in. pierwszeństwa w przyjęciu uczniów z niepełnosprawnościami, który został udostępniony na stronie internetowej www.nabor.pcss.pl/lomza oraz na tablicy ogłoszeń Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 24-31)

⁵ Tj. od 1 września 2014 r. do 15 czerwca 2017 r.

⁶ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, ze zm.

1.3. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 do Zespołu Szkół przyjęto wszystkich uczniów (11), których rodzice przedstawili prawidłowe orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, z tego ośmiu do Liceum Ogólnokształcącego i trzech do Technikum. Spośród 11 uczniów z niepełnosprawnościami⁸, czterech⁹ przedłożyło dodatkowo aktualne orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania z uwagi na ich stan zdrowia, a trzech uczniów Technikum przedłożyło wymagane zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia i kontynuowania nauki. W roku szkolnym:

- 2014/2015 dwóch uczniów z niepełnosprawnością uczęszczało do klasy II, a po jednym – do klasy I i III Liceum, w których kształciło się odpowiednio 33, 36 i 19 uczniów; dwóch uczniów (przypisanych do klasy I i III) realizowało nauczanie indywidualne – jeden w szkole, a drugi w domu (w oddziałach Technikum nie było uczniów z niepełnosprawnościami),
- 2015/2016 dwóch uczniów z niepełnosprawnością uczęszczało do klasy Ia i IIb, a jeden – do klasy IIc Liceum (kontynuacja nauczania indywidualnego), w których kształciło się odpowiednio 36, 32 i 17 uczniów, zaś w klasie IIc Technikum¹⁰ (liczącej 34 uczniów) uczyły się dwie osoby z niepełnosprawnościami (w tym jedna z nauczaniem indywidualnym w szkole), a w klasie IIII Technikum (z 31 uczniami) – jedna osoba,
- 2016/2017 dwóch uczniów z niepełnosprawnością uczęszczało do klasy Ia i IIa, a jeden – do klasy IIc Liceum, w których kształciło się odpowiednio 37, 36 i 17 uczniów, zaś w klasie IIc i III TI Technikum (liczących odpowiednio 31 i 30 uczniów), uczyły się kolejno dwie i jedna osoba niepełnosprawna. Jednocześnie trzech (spośród ośmiu) uczniów realizowało nauczanie indywidualne¹¹, zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie indywidualnego nauczania. (dowód: akta kontroli str. 32-33)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że „duża liczba uczniów w ośmiu (z 13) oddziałach Liceum i Technikum, do których uczęszczali uczniowie z niepełnosprawnościami, w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017, wynikała z braku możliwości organizacyjnych i finansowych Zespołu Szkół, związanych z utworzeniem dodatkowych oddziałów. Jednocześnie nadmieniam, że wysoka liczebność tych klas wynika z faktu, że do Zespołu Szkół przyjmowani są wszyscy kandydaci spełniający wymogi rekrutacyjne, łącznie z uczniami posiadającymi aktualne orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto informuję, iż w mojej ocenie, wysoka liczebność części klas nie miała istotnego wpływu na prawidłowość realizowanych zadań dydaktyczno-wychowawczych”.

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

1.4. W okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół opracowywano IPET wszystkim 11 uczniom z niepełnosprawnościami, w tym trzem w okresie od grudnia 2013 roku do lutego 2015 roku, a pozostałe osiem – w okresie od 1 września 2015 r. do 2 września 2016 r. Analiza IPET sporządzonych dla tych uczniów wykazała, że:

- programy były opracowywane przez Zespół do spraw IPET, w skład którego wchodziło od dwóch do czterech nauczycieli, prowadzących zajęcia edukacyjno-wyrównawcze z uczniami z niepełnosprawnościami i dwóch psychologów szkolnych,
- psychologowie szkolni powiadamiali rodziców ucznia o posiedzeniach Zespołu, co potwierdzano w kartach indywidualnych ucznia, zawierających m. in. informacje o ich funkcjonowaniu w szkole i w środowisku rodzinnym,
- przy opracowywaniu IPET nie uczestniczyli rodzice uczniów, a psychologowie spotykali się z nimi przed lub po posiedzeniach Zespołu ds. IPET, w celu omówienia głównych założeń i celów planowanych lub zawartych w tych dokumentach (żaden z IPET nie był podpisany przez rodziców lub prawnych opiekunów),

⁸ W tym: troje uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera, troje słabowidzących, dwoje z niepełnosprawnością ruchową, jeden słabosłyszący, jeden z niepełnosprawnością ruchową i afazją oraz jeden z niepełnosprawnością ruchową, afazją i niedosłuchem.

⁹ Trzech z niepełnosprawnością ruchową i afazją oraz jeden słabowidzący.

¹⁰ Klasa Tcr – technik handlowiec i organizacji reklamy, klasa II – technik logistyk.

¹¹ Dwóch z klasy IIc i II Tcr kontynuowało to nauczanie, a jeden z klasy Ia rozpoczął realizację tych zajęć.

- IPET sporządzano na aktualny etap edukacyjny ucznia oraz w terminie od jednego do czterech dni od daty złożenia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub od jednego do siedmiu dni od początku roku szkolnego,
- sporządzenie programu było poprzedzone dokonaniem przez Zespół wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia, zawierającej rozpoznanie jego potrzeb edukacyjnych i psychicznych wraz z określeniem mocnych i słabych stron,
- IPET zawierały: 1) diagnozę, zalecenia i ich uzasadnienie zgodne z zapisami orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, 2) zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia i jego możliwości psychofizycznych, uwarunkowanych dysfunkcjami określonymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego (możliwie pełna indywidualizacja pracy z uczniem, poprzez m.in.: ocenianie ucznia przy uwzględnianiu jego zaburzeń, wydłużenie limitów czasowych na wykonanie zadań z uwagi na jego dysfunkcje, stymulowanie zachowań prospołecznych i integracyjnych), 3) działania wspierające rodziców ucznia oraz nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (konsultacje z psychologami i wymiana doświadczeń między nauczycielami), 4) wskazania do pracy z uczniem o charakterze edukacyjnym (dostosowanie procesu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów wynikających z rodzaju niepełnosprawności), 5) działania z zakresu doradztwa zawodowego w formie konsultacji i porad prowadzonych przez psychologa szkolnego, posiadającego uprawnienia w tym zakresie (bez określenia tematyki i sposobu realizacji zadania), 6) zalecenia dotyczące potrzeby realizacji zajęć rewalidacyjnych (zgodnie z zapisami ujętymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego), bez określenia liczby godzin we wszystkich IPET i bez określenia rodzajów zajęć w sześciu IPET¹², 7) formy pomocy edukacyjnej – poprzez realizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć z psychologiem – bez określenia wymiaru godzin oraz 9) obowiązek dokonywania corocznych ewaluacji funkcjonowania ucznia w środowisku szkolnym i uzyskiwanych przez niego wyników w nauczaniu,
- w żadnym IPET nie określono tematyki z zakresu doradztwa zawodowego oraz wymiaru godzin udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w dwóch IPET nie ujęto zakresu zajęć rewalidacyjnych, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalono nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 36-74 i 217-229)

Ponadto w przypadku jednego ucznia 4 maja i 2 września 2016 r. zaktualizowano IPET, w części dotyczącej zakresu realizowanego w roku szkolnym 2015/2016 nauczania indywidualnego w domu, a następnie na terenie szkoły w roku szkolnym 2016/2017 – w związku z uzyskaniem przez ucznia dwóch kolejnych orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania. W przypadku trzech IPET opracowanych przed 1 września 2015 r. nie było potrzeby dokonywania aktualizacji. (dowód: akta kontroli str. 15-16)

1.5. Analiza 11 dokumentacji dotyczącej potrzeby kształcenia specjalnego¹³ wykazała, że dyrektor Zespołu Szkół:

- ustalił formy, zakres, sposoby i okres udzielania wsparcia uczniom z niepełnosprawnościami, dotyczące zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i psychologicznych, zgodnie z zaleceniami zawartymi w IPET,
- wyznaczył w arkuszach organizacyjnych Zespołu Szkół nauczycieli do prowadzenia zajęć indywidualnych i dydaktyczno-wyrównawczych oraz specjalistycznych z zakresu psychologii i doradztwa zawodowego, wraz z określeniem tygodniowego wymiaru obowiązkowych godzin,
- określił (w IPET) niezbędne dostosowania metod nauczania z poszczególnych przedmiotów i warunki pracy odpowiednie dla uczniów z niepełnosprawnościami (zajęcia

¹² W pozostałych pięciu IPET określono rodzaj zajęć rewalidacyjnych, tj. odpowiednio: 1) trening umiejętności społecznych, 2) zajęcia neurologopedyczne (prowadzone do 17 czerwca 2014 r.), 3) rozwijanie zdolności poznawczych, doskonalenie mówienia i pisanie oraz komunikowania się, 4) poprawa umiejętności społecznych, interpersonalnych i emocji, 5) zajęcia usprawniające motorykę małą.

¹³ Dotyczącej głównie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, IPET, wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania ucznia i arkuszy organizacyjnych za lata szkolne 2015/2016 i 2016/2017.

Ustalono
nieprawidłowości

- indywidualne i dydaktyczno-wyrównawcze na terenie szkoły w dwóch specjalnych pomieszczeniach i w gabinecie psychologa lub w domu ucznia),
- poinformował rodziców (w formie pisemnej) o przyznanych formach wsparcia dotyczących zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i nauczania indywidualnego, które zostały przez nich zaakceptowane (brak rezygnacji z przyznanych form wsparcia).

(dowód: akta kontroli str. 36-74 i 75-77)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niezamieszczeniu we wszystkich IPET tematyki doradztwa zawodowego oraz wymiaru godzin udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, co było sprzeczne z postanowieniami § 6 ust. 1 pkt 3 i 5 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r. Ponadto w dwóch IPET, opracowanych 7 września 2015 r. i 2 września 2016 r., dla uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera nie określono zakresu zajęć rewalidacyjnych, wbrew wymogom § 6 ust. 2 pkt 3 powołanego rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 36-74)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że nieprawidłowości te spowodowane były przeoczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

Ocena cząstkowa

W dokumentach wewnętrznych określono w sposób prawidłowy zasady wspierania kształcenia oraz rekrutacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Po dokonaniu wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania uczniów, w każdym IPET rekomendowano formy wsparcia wynikające z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, a zwłaszcza realizację zajęć rewalidacyjnych i wsparcia psychologicznego. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na braku we wszystkich IPET zakresu realizowanego doradztwa zawodowego i wymiaru godzin wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz nieokreśleniu w dwóch PET, opracowanych dla uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera, tematyki zajęć rewalidacyjnych.

2. Zapewnienie warunków organizacyjnych i finansowych do realizacji wsparcia kształcenia specjalnego

Opis stanu
faktycznego

2.1. W Zespole Szkół zapewniono podstawowe warunki do realizacji kształcenia specjalnego i pomocy przedlekarskiej, o których mowa w art. 5 ust. 7 pkt 1a i art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty. Wszystkie pomieszczenia szkolne przeznaczone do nauki i zajęć specjalistycznych mają wysokość minimum 3 m i posiadają dostęp do światła dziennego. Przed budynkiem znajduje się oznakowane miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Wejście główne do budynku wraz z przedsionkiem oraz prowadząca do niego pochylnia, dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, odpowiadają wymogom określonym w § 62 ust. 1 i ust. 3 oraz §§ 63, 70 i 71 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁴. Na każdej z trzech kondygnacji znajdują się po dwa pomieszczenia higieniczno-sanitarne, przy czym dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych są jedynie toalety na I kondygnacji. Budynek Szkoły nie jest także wyposażony w windę lub inne urządzenie umożliwiające wjazd na II i III kondygnację osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich (co omówiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”). Posiada natomiast odpowiednio jedno i dwa wydzielone pomieszczenia na I i II kondygnacji przystosowane do realizacji indywidualnego nauczania w ramach zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć rewalidacyjnych oraz gabinet pomocy przedlekarskiej wraz z wyposażeniem, w którym cztery dni w tygodniu (od 8.00 do 15.35) dyżuruje pielęgniarka szkolna. Ponadto na II kondygnacji znajduje się gabinet terapeutyczny, a na III – gabinet psychologa, z drzwiami tłumiącymi odgłosy z zewnątrz, w którym prowadzona jest pomoc psychologiczna i terapia dla uczniów, wyposażony w różnorodny sprzęt, w tym w urządzenie Biofeedback z oprogramowaniem do zajęć terapeutycznych oraz komputer z oprogramowaniem do stymulacji procesów poznawczych pn. „Neuroforma”. Wyposażenie klas jest standardowe. Znajdują się w nich m.in. pomoce dydaktyczne, tablice, rzutniki multimedialne oraz jedno i dwuosobowe stoliki i krzesła o różnej wysokości, dostosowane

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422.

do wzrostu uczniów. W Zespole Szkół nie ma świetlicy, jest natomiast biblioteka z czytelnią, wyposażoną m.in. w cztery stanowiska komputerowe. (dowód: akta kontroli str. 78-79)

2.2. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 w Zespole Szkół zatrudnionych było ogółem odpowiednio 64, 62 i 58 nauczycieli, w wymiarze kolejno 49,88; 48,23 i 47,07 etatów. Wszyscy nauczyciele realizujący z uczniami z niepełnosprawnościami zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, nauczanie indywidualne, logopedyczne i zajęcia specjalistyczne (z psychologiem)¹⁵ posiadali wymagane wykształcenie, określone w § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹⁶. Uczestniczyli także w zewnętrznych i wewnętrznych formach szkolenia związanego z kształceniem uczniów z niepełnosprawnościami. Spośród 11 nauczycieli realizujących w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 omawiane zajęcia, dwóch psychologów ukończyło w lutym 2017 roku pięćdziesięciogodzinny kurs terapeutyczny. Pozostałych dziewięciu nauczycieli uczestniczyło we wrześniu 2015 roku oraz we wrześniu i październiku 2016 roku w trzech szkoleniach wewnętrznych, prowadzonych przez psychologa szkolnego, w zakresie odpowiednio: praca z uczniem z niepełnosprawnością sprzężoną, ruchową i intelektualną oraz praca z uczniem z niepełnosprawnością wzroku i słuchu oraz praca z uczniem z zespołem Aspergera. Dokonano również w lutym i kwietniu 2015 roku zakupu (za 367 zł) 11 pozycji literatury fachowej dotyczącej pracy z uczniami z niepełnosprawnościami, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera. Zgodnie z zapisami w indywidualnych kartach czytelnika i kartach książki, pozycje te były wypożyczane (na okres od dwóch do 12 tygodni) przez nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i nauczanie indywidualne z uczniami z niepełnosprawnościami oraz dwóch psychologów. Ponadto dwoje nauczycieli matematyki ukończyło w 2013 roku studia podyplomowe z zakresu terapii pedagogicznej.

W Szkole nie zatrudniono natomiast osób posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej, w tym do pracy z uczniami słabowidzącymi i słabosłyszącymi, a od 1 stycznia 2016 r. dodatkowo nauczyciela, w celu współorganizowania kształcenia uczniów z autyzmem, w tym zespołem Aspergera i niepełnosprawnością sprzężoną, co zostało opisane w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 75-77 i 80-88)

2.3. W latach 2015 – 2016 w Zespole Szkół sporządzano plany finansowe, zawierające m.in. wysokość zaplanowanych wydatków w rozdziale 80150 na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy z uczniami z niepełnosprawnościami. Niemniej jednak, w projekcie planu finansowego na 2015 rok, nie ujęto wydatków w rozdziale 80150, o czym szerzej napisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Uwagi dotyczące badanej działalności”.

(dowód: akta kontroli str. 89-97)

Na podstawie uchwały Rady Miejskiej z 25 marca 2015 r. w sprawie ustalenia budżetu Miasta na 2015 rok oraz metryczki subwencji oświatowej wraz z wyliczoną kwotą środków przyznanych Szkole (139.817 zł), dyrektor Zespołu Szkół zatwierdził 31 marca 2015 r. plan finansowy Szkoły (nie zmieniany w trakcie roku), w którym ujęto wydatki na omawiany cel w zaplanowanej i wyliczonej przez organ prowadzący wysokości 139.817 zł.

(dowód: akta kontroli str. 98-112)

W sporządzonym 9 grudnia 2015 r. projekcie planu finansowego Zespołu Szkół na 2016 rok (na podstawie projektu budżetu Miasta z 11 listopada 2015 r.) zamieszczono kalkulację wydatków budżetowych m.in. w rozdziale 80150 w wysokości 211.318 zł (zgodnej z kwotą przyznaną przez organ prowadzący), z tego na wynagrodzenia i pochodne – 105.168 zł, zakup materiałów i wyposażenia – 5.750 zł, zakup środków dydaktycznych i książek – 87.500 zł, szkolenia nauczycieli – 10.000 zł i zakup usług pozostałych – 2.900 zł. (nie zamieszczono w niej sposobu wyliczenia poszczególnych kwot). Następnie, po otrzymaniu 12 stycznia 2016 r. budżetu Miasta na 2016 rok, dyrektor Zespołu Szkół

¹⁵ Siedmiu w roku szkolnym 2014/2015, 10 w roku szkolnym 2015/2016 i 11 w roku szkolnym 2016/2017.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 1264.

zatwierdził 29 stycznia 2016 r. plan finansowy na 2016 rok (nie zmieniany w trakcie roku) w wysokości 211.318 zł, określonej w budżecie Miasta. Przy czym, z otrzymanej 6 kwietnia 2016 r. metryczki subwencji oświatowej wraz z wyliczoną kwotą środków wynikało, że kwota przysługująca Szkole w ramach subwencji oświatowej wyniosła 245.277 zł i była o 16% większa od przyjętej w budżecie Miasta i przekazanej Szkole.

(dowód: akta kontroli str. 113-140)

W księgach rachunkowych na kontach zespołu 4 – „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie” (odpowiednio konta: 401, 402, 404 i 405) w latach 2015–2016, a w konsekwencji w sprawozdaniach Rb-28S za te lata wykazano wydatki wykonane w rozdziale 80150 w wysokościach odpowiednio 139.817 zł i 211.318 zł, tj. zgodnych z planami finansowymi. Tymczasem w rozdziale 80150 w latach 2015–2016 na cele związane z realizacją kształcenia specjalnego uczniów wydatkowano faktycznie odpowiednio 84.678 zł i 206.886 zł, o czym szerzej napisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 141-152 i 153-191)

2.3.1. Z informacji uzyskanej od Skarbnika Miasta Łomża wynika, że wysokość środków naliczonych gminie na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy w ramach części oświatowej subwencji ogólnej w latach 2015–2016 wynosiła kolejno 9.403.518 zł i 9.925.325 zł. Wielkość natomiast środków zaplanowanych na ten cel wyniosła odpowiednio 9.641.104 zł i 10.251.024 zł, z których wydatkowano kolejno 8.913.423 zł i 10.214.720 zł. Jednocześnie Skarbnik wskazał, że Miasto monitorowało stopień realizacji zaplanowanych wydatków na ten cel poprzez comiesięczną analizę wykonania wydatków na kształcenie specjalne, wykazanych w sprawozdaniach Rb-28S oraz bieżące analizy wniosków dyrektorów szkół i placówek oświatowych, dotyczących zmian w budżecie.

(dowód: akta kontroli str. 201-206)

2.4. W Zespole Szkół, stosownie do wymogów art. 49 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁷, prawidłowo prowadzono lokalną bazę danych SIO. Ujęto w niej bowiem wszystkich niepełnosprawnych uczniów¹⁸ uczęszczających do Zespołu w latach 2014–2016 (według stanu na 30 września), wraz z prawidłowym wyszczególnieniem rodzajów niepełnosprawności.

Dane zawarte w dokumentacji tych uczniów, a w szczególności orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania, IPET i pozostałe informacje o stanie zdrowia – jako dane wrażliwe – podlegały ochronie. Sposób zabezpieczenia tej dokumentacji i tryb jej udostępniania nauczycielom i pracownikom Szkoły określono w „Polityce bezpieczeństwa danych osobowych”, zatwierdzonej przez dyrektora 1 września 2012 r. Zgodnie z tym dokumentem, dyrektor Zespołu Szkół opracował aktualny wykaz: 1) osób imiennie upoważnionych przez organ prowadzący do dostępu i przetwarzania danych w SIO na podstawie odrębnych haseł i loginów (dyrektor, zastępca dyrektora, sekretarz szkoły), 2) rodzajów dokumentacji podlegającej ochronie (w tym obejmującej dane wrażliwe uczniów niepełnosprawnych) i 3) 55 nauczycieli upoważnionych do przetwarzania danych osobowych w dzienniku elektronicznym. Ponadto określił miejsca przetwarzania chronionej dokumentacji, tj. głównie sekretariat, gabinety dyrektora i jego zastępcy oraz psychologa i pokój nauczycielski. Do omawianego dokumentu dołączono 55 indywidualnych upoważnień nauczycieli, określających zakres dostępu do chronionych danych uczniów zawartych w elektronicznym dzienniku lekcyjnym¹⁹. Dziennik prowadzony był – zgodnie z umową z 29 grudnia 2016 r. – przez spółkę z o.o. LIBRUS w Katowicach, która udostępniała loginy i hasła upoważnionym przez dyrektora Zespołu Szkół nauczycielom i siedmiu pracownikom administracyjnym. Zakres dostępu był uzależniony od rodzaju zajmowanego stanowiska (pracownicy administracyjni – w odróżnieniu od nauczycieli – nie mieli dostępu do wyników nauczania). W omawianym dokumencie nie określono możliwości i sposobu udostępnienia na zewnątrz danych chronionych. W okresie objętym kontrolą nie udostępniano dokumentacji związanej z uczniami

¹⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 1927, ze zm.

¹⁸ Odpowiednio: trzech, sześciu i ośmiu według stanu na 30 września lat 2014 – 2016.

¹⁹ Obejmującym m. in. dane osobowe i adresowe uczniów i rodziców bądź ich opiekunów prawnych.

niepełnosprawnymi na zewnątrz. Nie było także przypadku uzyskania informacji o IPET i udzielonym wsparciu uczniowi, uczęszczającemu wcześniej do innej szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 210-216)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie dokonywano kalkulacji wydatków na kształcenie specjalne w rozdziale 80150, a w konsekwencji niewłaściwie planowano środki na ten cel i wykazywano je w latach 2015 – 2016 w księgach rachunkowych oraz w sprawozdaniach Rb-28S w wysokości niezgodnej ze stanem faktycznym. Wykazano bowiem w tych dokumentach:

- w 2015 roku wydatki w wysokości 139.817 zł, w tym na wynagrodzenia nauczycieli wraz z pochodnymi – 138.439 zł i pozostałe wydatki (zakup pomocy dydaktycznych, energii, wywóz nieczystości) – 1.378 zł, chociaż faktycznie wydatkowano na ten cel 84.678 zł (o 55.139 zł mniej), w tym na wynagrodzenia nauczycieli wraz z pochodnymi, realizujących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia z psychologiem z uczniami niepełnosprawnymi – 60.363 zł oraz na pozostałe wydatki według procentowego udziału – 24.315 zł;
- w 2016 roku wydatki w wysokości 211.318 zł, w tym na wynagrodzenia nauczycieli wraz z pochodnymi – 105.168 zł, zakup pomocy dydaktycznych – 87.500 zł, wyposażenie gabinetu terapeutycznego – 12.930 zł, pozostałe usługi (energia, wywóz odpadów, dozór itp.) – 5.100 zł i szkolenia – 620 zł, mimo że faktycznie wydatkowano 206.886 zł (o 4.432 zł mniej), w tym na wynagrodzenia nauczycieli wraz z pochodnymi, realizujących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia z psychologiem z uczniami niepełnosprawnymi – 113.628, zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych – 39.628 zł, szkolenia – 620 zł oraz na pozostałe wydatki według procentowego udziału – 53.010 zł. (dowód: akta kontroli str. 141-152 i 153-191)

Było to niezgodne z przepisem art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁰, nakazującym rzetelne sporządzanie ksiąg rachunkowych.

Główna księgowa Zespołu Szkół wyjaśniła, że: „niezgodne ze stanem faktycznym kwoty wydatków w rozdziale 80150 ujęte w sprawozdaniach Rb-28S i w księgach rachunkowych za lata 2015 – 2016 wynikały głównie z faktu, że w 2015 roku nie dokonaliśmy dokładnej kalkulacji tych wydatków, ograniczając się jedynie do pobieżnych szacunków w tym zakresie, dokonanych na podstawie wydatków na ten cel z lat ubiegłych. Nie dokonaliśmy także w trakcie roku budżetowego stosownych zmian w planie finansowym za 2015 rok – co w rezultacie skutkowało zaistniałymi różnicami, odnoszącymi się głównie do zawyżenia faktycznych wynagrodzeń wraz z pochodnymi nauczycieli realizujących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i psychologiczne z uczniami niepełnosprawnymi. Niewielka natomiast różnica kwot wydatków zrealizowanych w 2016 roku w omawianym rozdziale, wykazana w sprawozdaniu Rb-28S i w księgach rachunkowych, w stosunku do stanu faktycznego, była spowodowana faktem, iż pod koniec roku nie dokonaliśmy stosownego wyliczenia i korekty planu finansowego za ten rok, szczególnie w zakresie faktycznych kwot wydatkowanych na wynagrodzenia omawianych nauczycieli. Jednocześnie nadmieniam, że wszystkie pozostałe środki finansowe w rozdziale 80150, zostały wykorzystane w całości na bieżące potrzeby Szkoły związane z jej funkcjonowaniem”.

(dowód: akta kontroli str. 263)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: „błędne kwoty wydatków w rozdziale 80150 ujęte w sprawozdaniach Rb-28S i w księgach rachunkowych za lata 2015 – 2016 w stosunku do stanu faktycznego wynikały z braku dokonywania przeze mnie monitoringu tych wydatków i niezbyt skutecznego nadzoru nad pracą głównej księgowej w zakresie rzetelnego kalkulowania i wykazywania w dokumentacji finansowej wydatkowanych kwot w rozdziale 80150. Stąd też nie były dokonywane korekty planów finansowych, gdyż mylnie uważałem, że nie było takiej potrzeby”.

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

²⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, ze zm.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

2. W Szkole nie zatrudniono osób posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej, w tym do pracy z uczniami słabowidzącymi, słabosłyszącymi, z autyzmem i zespołem Aspergera oraz niepełnosprawnością sprzężoną, a także (od 1 stycznia 2016 r.) dodatkowo nauczyciela, w celu współorganizowania tego kształcenia, co było sprzeczne z zapisami § 7 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r. Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że nie zatrudniał nauczycieli posiadających kwalifikacje z pedagogiki specjalnej do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych, ponieważ uważał, że nauczyciele realizujący zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z wytypowanych przedmiotów i zajęcia z psychologiem mają wymagane kwalifikacje, a realizowane przez nich zajęcia wyczerpują zakres zajęć rewalidacyjnych. (dowód: akta kontroli str. 34-35)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że:

1. Przy sporządzaniu 3 grudnia 2014 r. projektu planu finansowego na 2015 rok nie ujęto w rozdziale 80150 wydatków dotyczących kształcenia specjalnego, chociaż było to wymagane załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²¹, w związku z art. 32 ustawy z 5 grudnia 2014 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej²².

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: „*niewuwzględnienie w projekcie planu finansowego wydatków w rozdziale 80150, było spowodowane nieprzeprowadzeniem przez nas kalkulacji kosztów w tym zakresie na podstawie danych z SIO na dzień 30 września 2014 r. oraz tym, że organ prowadzący dopiero 4 marca 2015 r. przekazał informację o wysokości przyznanej Szkole dotacji oświatowej na 2015 rok, a 27 marca 2015 r. przekazał, zatwierdzone uchwałą Rady Miejskiej zmiany w planie finansowym Zespołu Szkół, w którym po raz pierwszy uwzględniono środki odnoszące się do rozdziału 80150 w wysokości 139.817 zł*”. (dowód: akta kontroli str. 34-35 i 89-97)

2. Budynek szkolny nie jest w pełni dostosowany do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich. Nie wyposażono go bowiem w windę lub inne urządzenie umożliwiające wjazd na II i III kondygnację tym uczniom, a pomieszczenia higieniczno-sanitarne usytuowane na tych kondygnacjach nie są dostosowane do potrzeb tych osób.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że dotychczas „*nie wyposażałem budynku szkoły w windę lub inne urządzenie umożliwiające wjazd na II i III kondygnację osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, ponieważ od ponad dwudziestu lat, od kiedy jestem dyrektorem, mieliśmy tylko jednego takiego ucznia. Uczniowi temu zapewniłem edukację wyłącznie w pomieszczeniach usytuowanych na I kondygnacji, dostosowanej do potrzeb uczniów poruszających się na wózkach inwalidzkich. Jednocześnie nadmieniam, że od kiedy jestem dyrektorem, tj. od 1 września 1996 r. budynek nie był przebudowywany ani remontowany. W przypadku gdy to nastąpi dostosuję cały obiekt do potrzeb uczniów niepełnosprawnych*”. (dowód: akta kontroli str. 34-35 i 78-79)

Ocena cząstkowa

W Szkole zapewniono podstawowe warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów. Niemniej jednak budynku nie wyposażono w windę lub inne urządzenie umożliwiające wjazd na II i III kondygnację uczniom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, a także nie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych usytuowanych na tych kondygnacjach. Zadbano natomiast o dostęp uczniów do profilaktycznej opieki medycznej.

Zatrudniono również nauczycieli posiadających wymagane kwalifikacje do prowadzenia zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, nauczania indywidualnego oraz zajęć logopedycznych i zajęć z psychologiem, którym umożliwiono podnoszenie kwalifikacji zawodowych ukierunkowanych m.in. na pracę z uczniami z niepełnosprawnościami. W SIO umieszczono kompletne i prawidłowe dane dotyczące uczniów niepełnosprawnych. Niewłaściwie zaś planowano środki finansowe na potrzeby kształcenia specjalnego w rozdziale 80150. Nie dokonywano bowiem kalkulacji tych wydatków. W rezultacie w księgach rachunkowych

²¹ Dz. U. z 2010 r. poz. 1053, ze zm.

²² Dz. U. z 2014 r. poz. 1877.

i w sprawozdaniach Rb-28S za lata 2015 – 2016 wykazano ww. rozdziale wydatki w wysokości niezgodnej ze stanem faktycznym.

3. Realizacja zaplanowanych działań w zakresie wsparcia kształcenia specjalnego

3.1. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 nie realizowano zajęć rewalidacyjnych, zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego z ośmioma (z 11) uczniami z niepełnosprawnościami, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”. Jeden uczeń był objęty zajęciami rewalidacyjnymi – zgodnie z zapisami orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z 23 czerwca 2015 r. – poza szkołą, tj. w Ośrodku Stymulacji Rozwoju Dzieci w Łomży, a następnie w Poradni Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży w Łomży. Drugi natomiast w roku szkolnym 2013/2014, od 10 lutego do 17 czerwca 2014 r., objęty był zajęciami rewalidacyjnymi, w wymiarze trzech godzin zegarowych tygodniowo, w formie wsparcia neurologopedycznego, zalecanego w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego z 10 grudnia 2013 r. Z uwagi jednak na stan zdrowia ucznia i jego częste hospitalizacje, od 1 września 2014 r. nie realizowano z nim zajęć indywidualnych i rewalidacyjnych, a 3 lutego 2015 r. – na pisemny wniosek ojca – skreślono z listy uczniów. W przypadku trzeciego ucznia niepełnosprawnego (ślabowidzącego – ze ślepotą lewego oka oraz z zespołem Sturge-Webera), matka ucznia 4 września 2015 r. poinformowała Zespół ds. IPET i dyrektora Szkoły, że ze względu na stan zdrowia, jej syn nie może długo skupiać się na zadaniach edukacyjnych i bardzo szybko męczy się, co jest przeciwwskazaniem w jego chorobie. Jednocześnie zdecydowała, że realizowane nauczanie indywidualne oraz pomoc psychologiczna są wystarczające i nie chce by dodatkowo obciążać syna zajęciami rewalidacyjnymi. (dowód: akta kontroli str. 36-74)

3.1.1. W ramach wsparcia kształcenia specjalnego w Zespole Szkół w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 zrealizowano:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla siedmiu uczniów z niepełnosprawnościami, uczących się w klasach ogólnodostępnych, w wymiarze jednej godziny lekcyjnej z wybranych przedmiotów (matematyka, język polski, język angielski i historia) lub w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych – w przypadku wyboru jednego przedmiotu (matematyka),
- nauczanie indywidualne dla trzech uczniów²³, zgodnie z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania (w tym dla jednego w domu), w wymiarze tygodniowym od 14 do 16 godzin, zgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 i § 9 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego nauczania rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży²⁴,
- od czterech do 20 indywidualnych spotkań z psychologiem szkolnym z wszystkimi uczniami z niepełnosprawnością, które trwały od 0,5 do 1,5 godziny zegarowej. W trakcie spotkań omawiano zagadnienia związane z integracją w środowisku uczniowskim i środowisku lokalnym, możliwościami rozwijania psychofizycznej sprawności ucznia i sposobami wspomagania jego samodzielności społecznej, wyborem zawodu wraz określeniem mocnych i słabych stron psychofizycznych ucznia, rozwijaniem zainteresowań oraz zdolności i umiejętności służących odniesieniu sukcesu w wybranej przez ucznia dziedzinie, przygotowaniem do samodzielności w życiu dorosłym, jak również realizowano zajęcia programem Neuroforma rozwijające procesy poznawcze i usprawniające motorykę małą i koordynację wzrokowo-ruchową, a także wdrożono terapię metodą IE Feuersteina w zakresie rozwijania procesów poznawczych.

Wszystkie zrealizowane zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia z psychologiem były udokumentowane i podpisane przez nauczycieli w indywidualnych dziennikach, w których wyszczególniano tematykę zajęć i czas ich trwania oraz frekwencję. Dla każdego ucznia

²³ Czwarty uczeń – na wniosek ojca – nie realizował nauczania indywidualnego w roku szkolnym 2014/2015 z uwagi na prowadzoną rehabilitację w kraju i za granicą.

²⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1157.

z niepełnosprawnością opracowywano indywidualne programy tych zajęć, zatwierdzane przez dyrektora Zespołu Szkół. Przebieg tych zajęć – w ramach nadzoru pedagogicznego – był od czterech do siedmiu razy monitorowany w trakcie ich trwania przez dyrektora w danym roku szkolnym, co odnotowywano w indywidualnych dziennikach zajęć specjalistycznych i w arkuszach obserwacji pracy nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 36-74, 238-239 i 240-256)

3.2. W okresie objętym kontrolą do Zespołu Szkół uczęszczał jeden uczeń z niepełnosprawnością sprzężoną (niepełnosprawność ruchowa i obustronny niedosłuch zmysłowo-nerwowy) oraz trzech uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 nie zatrudniano nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej do prowadzenia zajęć z tymi uczniami, co było sprzeczne z postanowieniami § 7 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r., co szerzej opisano na str. 10 wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 36-74)

3.3. W Zespole Szkół zapewniono uczniom z niepełnosprawnościami warunki do nauki oraz sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne dostosowane do ich potrzeb i możliwości psychofizycznych, stosownie do wymagań § 4 ust. 1 pkt 2 r. rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2010 r.²⁵ i § 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r. Opracowano także dla każdego ucznia, w danym roku szkolnym, odrębne programy zajęć: dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć z psychologiem (bez zajęć rewalidacyjnych), zatwierdzone przez dyrektora Zespołu Szkół, uwzględniające zalecenia określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeniach o potrzebie indywidualnego nauczania oraz w IPET. Zgodnie z tymi zaleceniami, uczniom z niepełnosprawnościami zapewniono odpowiednio przygotowane cztery sale do indywidualnej nauki z różnorodnym wyposażeniem dydaktycznym, dostosowanym do ich potrzeb, co szczegółowo opisano w pkt. 2.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 74 i 240-256)

3.4. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 w Zespole Szkół zapewniono uczniom z niepełnosprawnościami, w tym realizującymi nauczanie indywidualne, integrację ze środowiskiem rówieśniczym, poprzez naukę w klasach ogólnodostępnych lub w szkole oraz realizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i psychologicznych, ukierunkowanych na wsparcie uczniów w procesie dydaktyczno-wychowawczym. Zajęcia te prowadzone były przez nauczycieli posiadających wymagane kwalifikacje, co opisano w pkt. 2.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Nie prowadzono natomiast zajęć rewalidacyjnych, co przedstawiono w pkt. 3.1. wystąpienia. (dowód: akta kontroli str. 36-74, 75-77 i 78-79)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na nierealizowaniu w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 zajęć rewalidacyjnych dla ośmiu (z 11) uczniów z niepełnosprawnościami, pomimo zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego i w IPET, co było sprzeczne z wymogami § 5 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 36-74)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że wynikało to: „z mojego błędnego przekonania, że realizowane zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z wytypowanych przedmiotów i rozbudowane zajęcia z psychologiem wyczerpują zakres takich zajęć. Stąd też nie zatrudniałem nauczycieli posiadających kwalifikacje z pedagogiki specjalnej do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych oraz dodatkowo nauczyciela, posiadającego wymagane kwalifikacje w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych”.

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

Ocena cząstkowa

W Zespole Szkół w okresie objętym kontrolą nie realizowano obowiązkowych zajęć rewalidacyjnych dla ośmiu (z 11) uczniów z niepełnosprawnościami, które są podstawą ich wsparcia w procesie edukacji. Prowadzono natomiast zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze

²⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, oraz niedostosowanych społecznie niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 414), uchylone z dniem 1 września 2015 roku.

oraz zajęcia z psychologiem ukierunkowane głównie na integrację w środowisku szkolnym, niwelowanie deficytów, rozwijanie zainteresowań i zdolności oraz procesów poznawczych i sprawności psychofizycznej.

4. Nadzór, monitorowanie i ewaluacja procesu wspierania kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

4.1. W Zespole Szkół prawidłowo i terminowo (na koniec każdego półrocza) członkowie zespołu ds. IPET sporządzali wielospecjalistyczne oceny funkcjonowania uczniów („wofu”) z niepełnosprawnościami w latach szkolnych 2014/15 – 2016/2017, stosownie do postanowień § 5 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2010 r. i § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r.

Każda z analizowanych wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania 11 uczniów uwzględniała osiągnięte efekty pracy w ramach realizowanych zajęć specjalistycznych i zajęć wynikających z podstawy programowej. Wykazywano w nich mocne i słabe strony ucznia, osiągany przez uczniów progres w nabywaniu nowej wiedzy i umiejętności, poprawę w procesie integracji ze środowiskiem szkolnym, obniżenie poziomu niepożądanego napięcia emocjonalnego i stresu oraz rozwój procesów poznawczych. Uzyskane wyniki dydaktyczno-wychowawcze były pozytywnie oceniane przez rodziców (w trakcie indywidualnych konsultacji²⁶) oraz nauczycieli tych uczniów i tym samym nie zawierano w wofu zaleceń do modyfikacji realizowanego specjalistycznego wsparcia psychologicznego. Zamieszczano natomiast zalecenia do dalszej pracy z uczniami, poprawiające ich słabe strony. Dotyczyły one głównie kontynuowania zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i psychologicznych, ukierunkowanych na rozwój procesów poznawczych, wzmacnianie poczucia własnej wartości, motywowanie do pracy, wzmacnianie więzi interpersonalnych, poprawę umiejętności wyrażania własnych emocji i uczuć, motywowanie do większej samodzielności, wydłużania limitów czasowych na wykonywanie poleceń, rozwijanie zainteresowań i umiejętności ucznia oraz motywowanie zainteresowań związanych z obranym kierunkiem kształcenia. Sprawowany przez dyrektora nadzór pedagogiczny potwierdził prawidłową realizację powyższych zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 28-31, 36-74 i 230-237)

W okresie objętym kontrolą nie było przypadku przedłużenia etapu edukacyjnego z uwagi na brak takich zaleceń ww. ocenach i zaleceniach poradni psychologiczno-pedagogicznej. W jednym natomiast przypadku – na pisemny wniosek ojca (z 3 lutego 2015 r.), umotywowany złym stanem zdrowia dziecka, częstymi hospitalizacjami i nieuczęszczaniem od 1 września 2014 r. na zajęcia – dyrektor Szkoły 3 lutego 2015 r. skreślił ucznia II klasy Liceum z listy uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 36-74)

4.2. W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 dyrektor Zespołu Szkół obejmował nadzorem pedagogicznym przebieg procesu kształcenia specjalnego odnoszący się do zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć z psychologiem. Na każdy rok szkolny dyrektor terminowo opracowywał plany nadzoru pedagogicznego, zatwierdzane uchwałą Rady Pedagogicznej odpowiednio 11 września 2014 r., 10 września 2015 r. i 14 września 2016 r. Zawierały one, zgodnie z wymogami § 25 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁷: 1) przedmiot ewaluacji, 2) tematykę i terminy przeprowadzania kontroli wewnętrznej w Zespole Szkół oraz zakres obserwacji zajęć, w tym zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i zajęć z psychologiem oraz 3) zakres wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań, a zwłaszcza wyszczególnienie tematyki i terminów szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych, dotyczących m.in. wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami, opisanego w pkt. 2.2. wystąpienia. Następnie sporządzał, w obowiązujących terminach (kolejno: 28 sierpnia 2015 r., 26 sierpnia 2016 r. i 21 lutego 2017 r.), opracowania pn. „Wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego”, które niezwłocznie przedkładał Radzie Pedagogicznej. W sporządzonych za rok szkolny 2014/2015 i 2015/2016 ww. opracowaniach sformułowano po jednym wniosku o treści odpowiednio: „Zwiększyć zakres współpracy nauczycieli

²⁶ Udokumentowanych w dziennikach psychologa i w kartach pracy z uczniem niepełnosprawnym.

²⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1270.

i rodziców w celu budowania poczucia współdziałania i współodpowiedzialności w sprawach szkoły, a zwłaszcza za przebieg procesu dydaktyczno-wychowawczego, z uwzględnieniem uczniów słabszych i niepełnosprawnych" oraz „Stosować w większym zakresie sprzęt multimedialny w trakcie zajęć specjalistycznych z uczniami niepełnosprawnymi, w celu podniesienia atrakcyjności prowadzonych z nimi zajęć" Natomiast w dokumencie za I półrocze roku szkolnego 2016/2017 nie formułowano żadnych wniosków, odnoszących się do procesu dydaktyczno-wychowawczego uczniów z niepełnosprawnościami.

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

Dyrektor Zespołu Szkół, realizując nadzór pedagogiczny, wynikający z ww. planów, przeprowadził w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 (do 30 maja 2017 r.) odpowiednio cztery, siedem i sześć obserwacji zajęć specjalistycznych, tj. łącznie 13 zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i cztery z zakresu wsparcia psychologicznego. Dokonane obserwacje wykazały prawidłowy ich przebieg, stosownie do zaleceń zawartych w wofu, a zwłaszcza wysoką wrażliwość pedagogiczną nauczycieli, dobrą aktywność uczniów w trakcie zajęć i związane z tym postępy w nauce.

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: „w opracowaniu pn.. „Wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego za I półrocze roku szkolnego 2016/2017" nie formułowalem żadnych wniosków, odnoszących się do procesu dydaktyczno-wychowawczego uczniów z niepełnosprawnościami, ponieważ nie zachodziła – w mojej ocenie – taka potrzeba".

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

W latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 w Zespole Szkół nie dokonywano ewaluacji wewnętrznych i zewnętrznych w zakresie organizacji kształcenia specjalnego. Dokonane ewaluacje²⁸ ww. okresie dotyczyły odpowiednio: a) wspomagania rozwoju uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji, b) kształtowania postaw i respektowania norm społecznych i c) wspierania aktywności uczniów. Przy czym w ewaluacji przeprowadzonej w roku szkolnym 2015/2016 badano m.in. ocenę uczniów, dotyczącą efektywności podejmowanych przez Szkołę działań przeciwdziałających wykluczeniu uczniów z powodu ich statusu społecznego, niepełnosprawności i stanu zdrowia. Ponad 93% ankietowanych pozytywnie oceniło działania Zespołu Szkół w tym zakresie, a pozostali stwierdzili, że przynajmniej raz mieli poczucie wykluczenia przez środowisko uczniowskie z ww. powodów (bez określenia szczegółów). Po jej zakończeniu zredagowano wniosek odnoszący się do zintensyfikowania działań antydyskryminacyjnych, a zwłaszcza wpajanie uczniom zasad równości i poszanowania drugiego człowieka. Istotnym elementem tych działań było także zorganizowanie w marcu 2016 roku spotkania uczniów Zespołu Szkół, w tym uczniów niepełnosprawnych z trzema paraolimpijczykami poruszającymi się na wózkach inwalidzkich, w ramach realizowanego przez nich programu „Niepełnosprawność nie przeszkadza w realizacji marzeń".

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

Ponadto dyrektor Zespołu Szkół, w ramach realizowanego nadzoru, wspomagał prace nauczycieli realizujących kształcenie uczniów z niepełnosprawnościami poprzez: 1) zakup wykorzystywanej literatury specjalistycznej, uwzględniający potrzeby zgłaszane przez nauczycieli, 2) zorganizowanie we wrześniu 2015 roku oraz wrześniu i październiku 2016 roku trzech szkoleń wewnętrznych Rady Pedagogicznej w zakresie wspierania uczniów niepełnosprawnych, 3) dofinansowanie różnorodnych szkoleń zewnętrznych związanych z kształceniem specjalnym oraz 4) wyposażenie bazy Szkoły w sprzęt specjalistyczny i pomoce dydaktyczne oraz zakup literatury fachowej.

(dowód: akta kontroli str. 75-79 i 81-88)

4.3. W okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół nie korzystano z pomocy placówek zajmujących się m.in. wsparciem kształcenia specjalnego oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną, z wyjątkiem współpracy w zakresie szkoleń zewnętrznych realizowanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łomży, co przedstawiono w pkt. 2.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego i w IPET nie zwarto zaleceń dotyczących współpracy z ww. placówkami.

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

²⁸ W okresie od grudnia do maja danego roku szkolnego.

4.4. Z wyjaśnień czterech nauczycieli Zespołu Szkół, w tym dwóch realizujących zajęcia psychologiczne i dwóch prowadzących zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z uczniami z niepełnosprawnościami wynika, że pozytywnie oceniają funkcjonowanie tych uczniów w środowisku szkolnym oraz efektywność udzielanego im wsparcia. Wyrażają także zadowolenie z wsparcia uzyskiwanego w tym zakresie od dyrekcji Szkoły i pozostałych nauczycieli. Dodatkowo, z wyjaśnień dwóch psychologów wynika, że podczas prowadzonych z nimi zajęć specjalistycznych wspomagają rozwój procesów poznawczych (stymulowanie i usprawnianie wszystkich funkcji oraz korygują istniejące zaburzenia) oraz uczą konstruktywnych sposobów niwelowania lęku, niepokoju, agresji, radzenia sobie ze stresem, a także nawiązywania i podtrzymywania kontaktów interpersonalnych. Ponadto pracują z każdym uczniem nad akceptacją siebie i dobrym poczuciem ich własnej wartości, poprawą obrazu własnej osoby, redukcją lęku, konstruktywnym radzeniem sobie z emocjami oraz w trudnych sytuacjach, nabyciem umiejętności pokonywania własnych ograniczeń i barier psychicznych, odpowiednim komunikowaniem się z otoczeniem, prawidłowym funkcjonowaniem w środowisku, poprawą relacji z otoczeniem, a także podniesieniem sprawności psychofizycznej uczniów. Wskazują również, że niebagatelną rolę w tym zakresie przyniosły zajęcia metodą Instrumental Enrichment Feuersteina, których celem jest usprawnianie funkcjonowania poznawczego uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zwłaszcza w zakresie poprawy pamięci, uwagi, koordynacji wzrokowo-ruchowej, logicznego rozumowania, myślenia przyczynowo-skutkowego i percepcji.

(dowód: akta kontroli str. 257-262)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół nie korzystano z pomocy placówek zajmujących się wsparciem kształcenia specjalnego. Taka współpraca (nawiązana w sposób formalny np. na podstawie umów czy porozumień) pozwoliłaby na zbudowanie kompleksowego systemu wsparcia ucznia z niepełnosprawnością i jego rodziny. Również w IPET-ach należałoby uszczegółowić zakres współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, odnieść się do konkretnych działań, które może wykonać ta placówka w ramach swych kompetencji. Nie przeprowadzono również ewaluacji udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, co utrudniło dokonanie pełnej oceny efektywności podejmowanych działań na rzecz tych uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 238-239)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że:

- „w latach szkolnych 2014/2015 – 2016/2017 nie korzystałem z pomocy placówek zajmujących się wsparciem kształcenia specjalnego oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną, ponieważ uważałem, że zatrudniając psychologa, który pracuje na cały etat w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Łomży, nie ma potrzeby dodatkowych konsultacji i działań w tym zakresie. Sądziłem bowiem, że szeroki zakres udzielanej pomocy psychologicznej uczniom niepełnosprawnym i zintensyfikowane zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, z przedmiotów wskazanych przez uczniów i ich rodziców, zapewniają im optymalny zakres udzielanego wsparcia – o czym świadczy widoczny postęp tej młodzieży w procesie edukacyjnym;
- nie przeprowadzałem ww. okresie ewaluacji dotyczącej wsparcia kształcenia specjalnego, ponieważ uważałem, że niewielka liczba uczniów z niepełnosprawnościami, w stosunku do pozostałych uczniów, nie wymagała podjęcia takich działań tym bardziej, że dobrze znaliśmy problemy tej młodzieży, ich uwarunkowania i osiągane rezultaty w procesie edukacyjnym – co wykazaliśmy w wofu”.

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

Ocena częściowa

W Szkole terminowo i prawidłowo sporządzano wielospecjalistyczne oceny funkcjonowania uczniów z niepełnosprawnościami. Uwzględniano w nich m.in. efektywność udzielanej pomocy, poprzez badanie uzyskanego przyrostu umiejętności, opanowania wiedzy oraz poziomu zadowolenia nauczycieli, uczniów i rodziców z udzielonego wsparcia. Wnioski wynikające z tych ocen służyły do usprawnienia procesu wsparcia, a realizacja procesu kształcenia specjalnego była objęta właściwym nadzorem. W Szkole nie inicjowano jednak

współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną i innymi placówkami specjalistycznymi, mimo niepełnej realizacji zaleceń wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Nie przeprowadzano również ewaluacji kształcenia specjalnego.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁹, wnosi o:

1. Zapewnienie realizacji zajęć rewalidacyjnych odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów z niepełnosprawnościami, stosownie do zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego i w IPET, zgodnie z wymogami § 5 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia o kształceniu specjalnym z 2015 r.
2. Zapewnienie pomocy ze strony nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej, w celu współorganizowania kształcenia uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera lub niepełnosprawności sprzężone, stosownie do zapisów § 7 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia.
3. Sporządzanie IPET zgodnie z wymogami § 6 ust. 1 pkt 3 i 5 oraz ust. 2 pkt 3 wymienionego rozporządzenia.
4. Dokonywanie rzetelnej kalkulacji wydatków na kształcenie specjalne w rozdziale 80150, oraz wykazywanie w księgach rachunkowych wydatków w wysokości zgodnej ze stanem faktycznym, w myśl postanowień art. 24 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

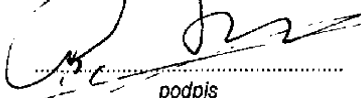
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 22 czerwca 2017 r.

Kontroler NIK
Janusz Zawirski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis

²⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

